

DOSYA : KÜRESEL SENDİKAL ÖRGÜTLENME

Hazırlayan: Petrol-İş Dış İlişkiler Servisi

SUNUŞ

Merhaba!

Dosyamızın konusu küresel sendikal örgütlenme.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) Genel Sekreteri Sharan Burrow sendikal hareketin önündeki stratejik görevi şöyle vurguluyor : “Dün ulusal düzeyde yaptığımız her şeyi şimdi uluslararası düzeyde yapmamız gerekiyor.”

Bu saptama öncelikle sendikal örgütlenme için geçerli.

Şirketlerin, özellikle uluslararası şirketlerin ülkemizdeki sistematik sendikal baskı ve ihlallerini aşmanın yolu artık küresel örgütlenmeden geçiyor.

Sendikal hak ihlalleri konusunda özellikle Türkiye ile ABD arasında ilginç bir benzerlik var.

ITUC’un sendikal hak ihlalleriyle ilgili 2010 raporundan: “Türkiye sayısız sendika karşıtı uygulamaya sahne oluyor ve sendikal hak ihlalleri yaygın. Sendikal haklarla ilgili mevzuatta hiçbir ilerleme kaydedilmemesi bir yana, grev ve toplu sözleşme hakları üzerinde ağır kısıtlamalar var. İşverenler işçileri sendikalardan ayrılmaya zorlamak için baskı uyguluyor.”

ABD’ye gelince: İşverenlerin yüzde 30’u sendikalaşmak isteyen işçileri işten atıyor, yüzde 49’u işyerini kapatmakla tehdit ediyor, yüzde 51’i işçileri rüşvet ve kayırmayla sendikalaşmaktan caydırmaya çalışıyor, yüzde 82’si örgütlenmeyi kırmak için yüksek ücretli danışmanlar tutuyor, yüzde 91’i işçileri sendika karşıtı toplantılara katılmaya zorluyor.

Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu’nun (ITF) 2006 ve 2010 yıllarındaki son iki kongresinde gündemine küresel örgütlenme konusunu alması anlamlı. Federasyonun mevcut çalışma programları bu açıdan yeniden gözden geçiriliyor. Üye sendikaların örgütlenme kapasitesini güçlendirmek federasyonun gündeminde baş yeri tutuyor.

Sözümüzü Sharan Burrow’un yine stratejik değer taşıyan şu saptamasıyla bitirelim:

“İşçileri örgütlemek bizim temel işimiz. Örgütlenme yaptığımız her şeyin merkezinde, gücümüzün özünü oluşturuyor. Yöneldiğiniz hedefleri gerçekleştirmek için örgütlenmiyorsanız, gücünüz ve etkinliğiniz olmaz, yeni bir enternasyonalizm inşa edemezsiniz.”

Dostça selamlarımızla

ITUC 2. DÜNYA KONGRE KARARLARI:

Küreselleşme, örgütlenmede küresel sendikal işbirliğine duyulan ihtiyacı artırıyor

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun (ITUC) 2. Dünya Kongresi 21-25 Haziran 2010'da Vancouver'da (Kanada) yapıldı. Kongrede alınan kararlardan biri de örgütlenme üzerine. Bu önemli kararın bazı bölümlerini veriyoruz.

Sendikalaşmaya çalışan işçiler son derece ağır zorluklar ve engellerle karşı karşıya. Sendikal örgütlenmeye karşı işten atmalar, taciz, gözdağı, tehdit, izleme, sendika karşıtı kampanyalar, hatta fiziksel şiddet uygulanıyor. Çoğu ülkede yasalar yetersiz, uy-

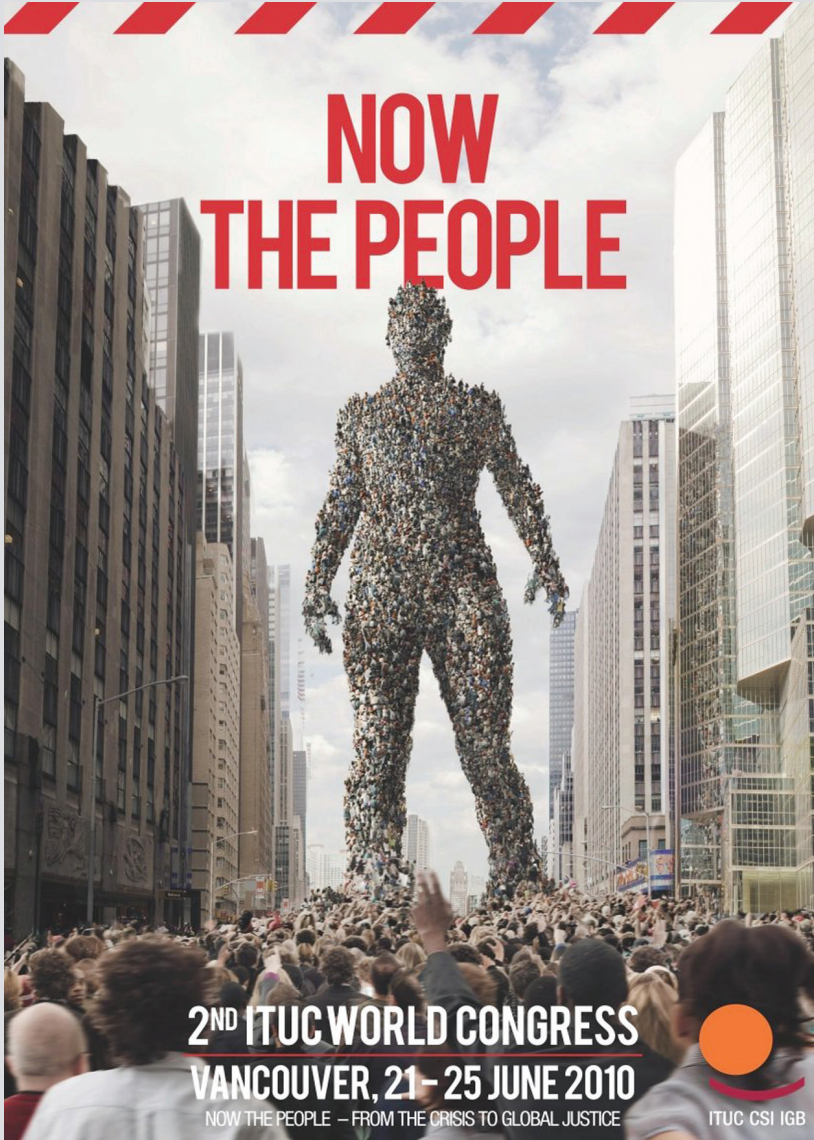
gulama etkinlikten yoksun, yasal yaptırımlar anlamsız. Bazı hükümetler güvencesiz istihdamın da içinde yer aldığı çeşitli yöntemlerle sendikaları baskı altında tutuyor.

Birçok ülkede sendikalı işçi ora-

nındaki düşüş son yıllarda küresel ekonomide gerçekleşen yapısal değişimle doğrudan ilişkili. Bu değişim süreci işçilerin örgütlenme, toplu sözleşme ve hak mücadelesi yeteneğini derinden etkiliyor.

Küreselleşme ve işletme faaliyetlerinin küresel üretim ve tüketim ilişkilerine dayanması, örgütlenmede küresel sendikal işbirliğine duyulan ihtiyacı artırıyor. Sınır ötesi örgütlenme ve küresel federasyonlarla sıkı işbirliği içinde uluslararası kampanyalar yürütülmesi, sadece dayanışmanın ifadesi değil, giderek sendikal mücadelede sonuç almanın koşulu haline geliyor.

Kongre, bütün üye örgütleri, mutlak bir öncelik olarak sendika üyeliğine daha fazla işçiyi kazanma çabalarını artırmaya çağırıyor. Bu amaca yönelik çeşitli önlemler arasında şunlar yer alıyor: mevcut önceliklerin ve kaynak tahsislerinin yeniden gözden geçirilmesi, bir örgütlenme kültürünün gelişmesinin sağlanması, sendikal eğitimin yoğunlaştırılması, diğer sendikal örgütlerle işbirliğinin artırılması, sendikaların farklı örgütlenme yaklaşımlarıyla kendi deneyimlerini değerlendirmesi, sendikal faaliyet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi, örgütlenme hedefleri belirlenmesi, daha etkin planlama ve stratejilerle yeni örgütlenme teknik ve yöntemlerinin geliştirilmesi.

Kararın ikinci bölümündeki "ITUC Eylem Programı"nda yer alan maddelerden bazıları ise şöyle:

Kongre ITUC'un faaliyet alanının hemen hemen tamamının örgütlenmeye ilgili olduğunu kabul eder.

ITUC küresel federasyonlar ve onlara üye sendikalarla birlikte:

- Örgütlenmenin öneminin bütün faaliyet alanlarına yansımaları ve örgütlenmenin bu faaliyet alanlarıyla ilişkisinin açıklık kazanmasını sağlamalıdır.
- Bütün işçiler için örgütlenme ve toplu sözleşme haklarının 87 ve 98 nolu ILO sözleşmelerinin hükümleri uyarınca eksiksiz uygulanması için çalışmalıdır.
- Ulusal düzeydeki yasal ve kurumsal çerçevelerin kapsamının genişletilmesi ve güçlendirilmesi için çalışmalıdır.

- Örgütlenme ya da sendikal faaliyet nedeniyle işten atılmalara son verilmesi ve işten atılan işçilerin işe iadesinin güvence altına alınması için ve sendika karşıtı işten atmaları önleyecek etkin yaptırımların uygulanmasını sağlamak için aktif olarak çalışmalıdır.
- Sendikaları etkisizleştirmeye yönelik sistemli uluslararası baskılarla mücadelede sendikalara yardımcı olmak için dayanışma desteği sağlamalı ve bu tür baskı uygulamalarını sergilememelidir.

- Sendikalaşmaya ya da toplu sözleşme bağlatmaya çalışan işçilere, küresel federasyonlarla sıkı işbirliği içinde, dayanışma eylemi ve sendikal eylem dahil, dayanışma sağlamalıdır.

- Serbest bölgelerde olduğu gibi, koordine uluslararası örgütlenme kampanyalarına ya da belli tedarik zincirlerindeki işçileri örgütlemeye yönelik çalışmalara katılmalıdır.

- Çokuluslu işletmelerdeki sendikalar arasında daha sıkı ilişkiler geliştirilmesinde küresel federasyonlara yardımcı olmalıdır.

- Sendika karşıtı ayırıcı uygulamalarla mücadele etmek ve belli şirketlerdeki örgütlenmeye yardımcı olmak üzere uluslararası sendikal işbirliğinden yararlanmalıdır.

BİRLEŞİK OTOMOBİL İŞÇİLERİ SENDİKASI KÜRESEL ÖRGÜTLENME STRATEJİSİ

UAW Başkanı King: Geniş bir uluslararası ittifak kuruyoruz

ABD Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası'nın (UAW) 22-24 Mart 2011 günlerinde Detroit'te düzenlediği Toplu Sözleşme Kurultayı'nda konuşan sendika başkanı Bob King şu açıklamayı yaptı: "Geniş bir uluslararası ittifak kuruyoruz. Bu ittifak birleşik bir küresel sendikal hareketin oluşumuyla ilgili. Böylece uluslararası şirketler Almanya'daki işçileri İngiltere'deki işçilerin karşısına, Brezilya'daki işçilerin karşısına, ABD'deki işçilerin karşısına çıkaramayacaklar."

ABD Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası'nın (UAW) 22-24 Mart 2011 günlerinde Detroit'te düzenlediği Toplu Sözleşme Kurultayı'nda konuşan sendika başkanı Bob King şu açıklamayı yaptı: "Geniş bir uluslararası ittifak kuruyoruz. Bu ittifak birleşik bir küresel sendikal hareketin oluşumuyla ilgili. Böylece uluslararası şirketler Almanya'daki işçileri, İngiltere'deki işçilerin karşısına, Brezilya'daki işçilerin karşısına, ABD'deki işçilerin karşısına çıkaramayacaklar." Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası Japonya, Avrupa ve Güney

Kore kökenli uluslararası şirketlerdeki işçileri örgütlemeye yönelik yeni bir strateji çerçevesinde küresel bir aktivist ordusu kurmayı amaçlıyor. Hedeflenecek çokuluslular arasında Daimler AG, BMW, Volkswagen AG, Fiat, Toyota, Nissan, Honda, Hyundai ve Kia da var. Sendika 800 milyon dolarlık grev fonunun 60 milyonluk bölümünü bu küresel projeye ayırdı.

Sendika, bu çerçevede, Fiat SpA (F)'deki işçileri temsil eden İtalyan sendikalarıyla Hazi- ran 2011'de bir görüşme yapı-

cak. Fiat grubu Chrysler Group LLC'yi yönetiyor. Merkezi Torino'da bulunan Fiat İtalya'daki tesislerini yenilemek amacıyla 20 milyar avroluk bir yatırım planlıyor. Bu yatırım planı işçilerin çalışma sürelerini uzatmayı, dinlenme sürelerini ise kısaltmayı öngörüyor.

Sendikanın son yirmi yılda Nissan, Honda, Toyota ve Mercedes-

Benz’de giriştiği örgütlenme çalışmaları sonuçsuz kalmıştı. Sendikanın örgütlenme bölümünü yıllarca yöneten King şöyle diyor: “Nissan, Mercedes ve Honda’da yapılan örgütlenme çalışmalarına ben de bizzat katıldım. Genellikle işçiler sendikaya katılmak istediklerini söylüyorlar, fakat patronlarla konuştuktan sonra vazgeçiyorlardı.”

Massachusetts eyaletindeki Clark Üniversitesi’nde çalışma ilişkileri profesörü Gary Chaison, sendikanın imajının ve genelde sendikaların imajının yetersiz olduğunu vurguluyor ve ekliyor: “Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası sendika karşıtlığının bir çeşit günah keçisi haline geldi. Sendikasız birçok işçi Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası’nın ücret ve sosyal hakları artırdığını, ama sonra pek çok işçinin işini kaybettiğini gördü.”

Sendikanın üye sayısı 1979’da 1,5 milyon iken 2009’da 400.000’in altına düştü. Bu arada Asya kökenli otomotiv şirketleri, ABD’de sendika karşıtı tutumun öteden beri güçlü olduğu güney eyaletlerinde fabrikalar açtı.

Artık zaman değişti

Ne var ki 2010 Haziran’ında başkan seçilen King artık zamanın değiştiğini söylüyor.

Geçen Ocak ayı başlarında sendika, “Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası’nın Adil Sendika Seçimi İçin İlkeleri” başlıklı bir belge yayımladı. Belgeye göre, ilkeleri imzalayan sendika ve işveren, “bu ilkelerin oluşturduğu çerçeveyi kabul ederek değişime açık olduğunu göstermiş” olacaktır.

Sendikanın öngördüğü ilkelerden bazıları kısaca şöyle:

- a) Sendikalaşma hakkı temel bir insan hakkıdır.
- b) Sendikal örgütlenme kampanyaları işverenin tehdidi, gözdağı ve zorlaması olmaksızın yürütülmelidir.
- c) Şirketler sendikaya girmeme karşılığında işçilere ücret veya sosyal hak artışı vaat edemezler.
- d) Örgütlenme kampanyası sırasında

işçileri bilgilendirme konusunda sendika ve işveren eşit hakka sahiptir. İşveren, sendikayı da katılmak üzere davet etmediği sürece, sendikalaşma konusunda işçilere yönelik zorunlu toplantılar düzenleyemez.

e) Sendika seçimi gizli oylama ile yapılacaktır.

f) Sendikanın temsil yetkisi kesinleştiğinde, her iki taraf da en kısa sürede sözleşme bağlatmak amacıyla müzakereleri iyiniyetle yürütmeyi vaat eder.

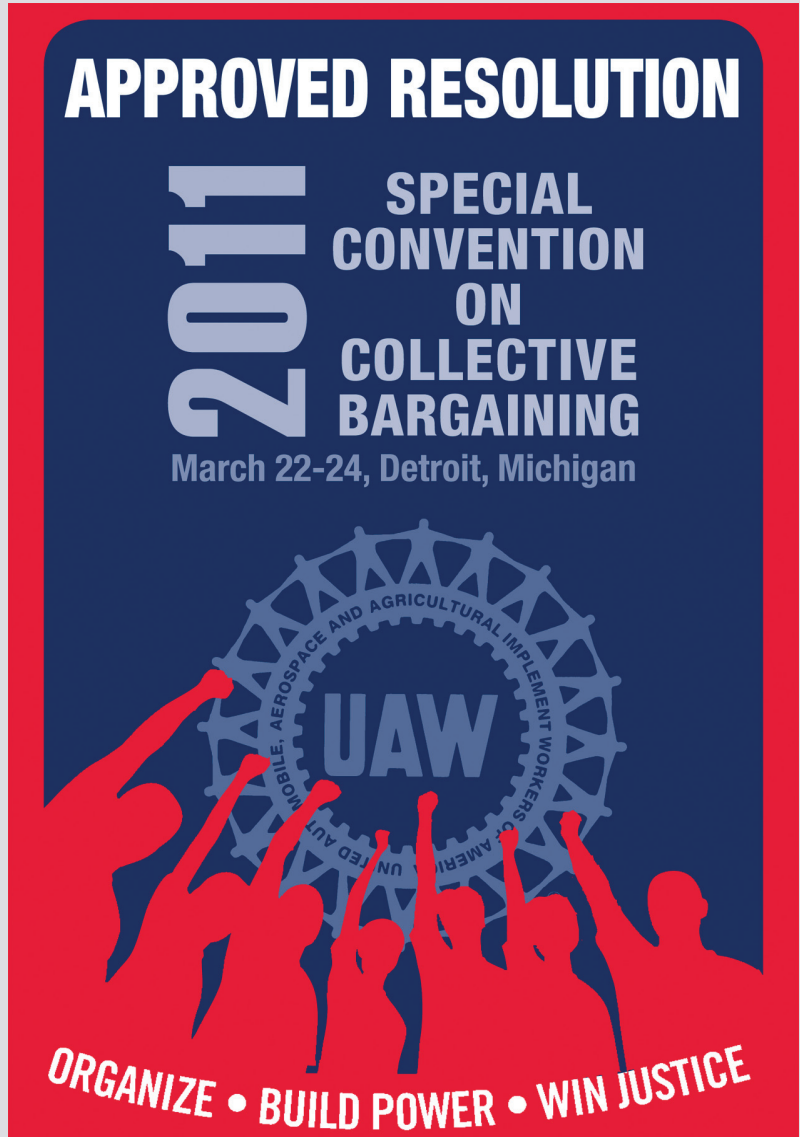
Örgütlenme projesinin yönetimini üstlenen Richard Bensinger, dünyanın araba üretilen ve satılan her bölgesinde varlık göstereceklerini vurguladı. “Bu tür bir seferberliğe daha önce hiç girişmedik. Dünyanın her yerinden insanların katılımını sağlayacağız” dedi.

Toplu Sözleşme Kurultayı’nda ko-

nuşan Mali Sekreter Dennis Williams, örgütlenme politikasını açıklarken, “Sendika bütün işçilerin haklarını kazanmayı hedefliyorsa, küreselleşmek zorunda” dedi. Williams şöyle devam etti: “Küreselleşeceksek ve bütün dünyadaki sendikalardan ve işçilerden ABD’deki örgütlenme mücadelemize katılmalarını isteyeceksek, o zaman bizim de onların mücadelesine katılmamız gerekiyor.”

Williams üyelere, emekli işçilere ve diğer ülkelerdeki müttefik sendikalara dayanarak yürütülecek bu çok yönlü çalışmayla, örgütlenmek için seçilen uluslararası şirketin ABD’deki ve başka ülkelerdeki insan hakları ihallerinin sergileneceğini, bunun yaygın, kapsamlı ve eşzamanlı bir küresel kampanya çerçevesinde yapılacağını belirtti.

Toplu Sözleşme Kurultayı’na katılan üyelere Glenn Johnson şu değerlendirmeyi yaptı: “UAW çıta-

yı yükseltirken, uluslararası şirketler ABD’de sendikalaşmaya direniyor. Elimizdeki bütün araçları kullanmalıyız. Eğer bir ülkede bir şirketin işçileri sendikalı ise, o zaman o şirketin dünyadaki bütün işçileri örgütlü olmalıdır.”

Küresel Örgütlenme Enstitüsü

Sendikanın yeni geliştirdiği örgütlenme stratejisi çerçevesinde aktivist kadroları eğitmek üzere kurduğu Küresel Örgütlenme Enstitüsü Ocak 2011’de faaliyete geçti. Enstitüde eğitim görece ilk grupta Çin’den, Hindistan’dan, Brezilya’dan, Japonya’dan ve Güney Kore’den aktivistler yer alıyor. Enstitünün eğitim programı sendika üyelerinin, üyelerin çocuklarının, aktivist öğrencilerin ve emekli işçilerin katılımına açık. Ayrıca, Almanya’dan IG

Metall Sendikası, Japonya’dan Otomobil İşçileri Sendikası ve Güney Kore’den bazı sendikalarla ittifak ilişkileri kuruldu.

Enstitüdeki eğitimleri sırasında stajyerler, ABD’de işçilerin örgütlenme koşullarını yerinde inceliyorlar. Saha çalışması yapıyorlar, uluslararası işletmelerdeki otomotiv işçileriyle deneyim alışverişine giriyorlar. Yapılan ev ziyaretlerinde işçilerle görüşüyorlar. Amerikalı işçilerin özellikle uluslararası şirketlerdeki örgütlenme koşullarının ne kadar zor ve adaletsiz olduğunu gözlüyorlar.

Stajını bitiren aktivistler, ülkelerine döndüklerinde, uluslararası otomotiv şirketlerinin işyerlerindeki işçilerin ifade ve örgütlenme özgürlüğünü nasıl ihlal ettiğini sergilemeye yönelik

çalışmalar da yapacaklar. Bu bağlamda otomotiv bayilerinin mekânlarında, uluslararası oto fuarlarında, hatta olimpiyatlarda düzenleyecekleri etkinliklerle bu şirketlerin hak ihlallerini ticari imajlarını etkileyecek şekilde ortaya koyacaklar.

Stajyerlerden Brezilyalı Thiago Silva şöyle diyor: “Sanırım Brezilya’da, Hindistan’da, Rusya’da ve diğer benzer ülkelerde sendikalaşmadan yaşamak mümkün değil.”

Mali Sekreter Williams Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası’nın küresel dayanışmayı ciddiye aldığını vurgulayarak şöyle diyor: “Ülkemizdeki ve dünyadaki otomotiv işçilerinin geleceği ve uluslararası şirketlerdeki örgütlenmesi açısından küresel dayanışma son derece önemli.”

ULUSLARARASI NAKLİYAT İŞÇİLERİ FEDERASYONU’NUN (ITF) KONGRE KARARLARI:

Küresel örgütlenme kampanyaları hızlandırılacak

Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu’nun (ITF) 5-12 Ağustos 2010 günlerinde Mexico City’de toplanan 42. Kongresinde, “Küresel Örgütlenme Programı” başlığı altında alınan kararlarını sunuyoruz.

Karar 15: Küresel Örgütlenme Programı

1- 2006’daki Durban Kongresi’nde kabul edilen Küresel Örgütlenme programını destekler.

2- Küresel nakliyat ağlarında ITF üyesi örgütlerin benzersiz gücünden ve bu gücü örgütlenme kampanyalarını desteklemede kullanma yetisinden yararlanmak için stratejik kampanyalara ihtiyaç olduğunu belirtir.

3- Küresel Örgütlenme stratejik kampanyalarına öncelik verip kaynak sağlamada ana unsur olarak bir Küresel Örgütlenme Fonu kurulmasını uygun bulur.

4- Küresel Örgütlenme programının

geliştirilmesinde ve uygulanmasında, diğerlerinin yanı sıra, şu önlemleri öngörür:

a) Az sayıda stratejik kampanyaya kaynak sağlanması,

b) Üye sayısındaki artışla da ilgili kesin hedefler öngören sistemli bir planlama süreci uygulamak suretiyle bütün Küresel Örgütlenme kampanyalarında hesap verme sorumluluğunun artırılması,

c) Stratejik kampanyaların önlemler, kıyas kriterleri ve Yönetim Kurulu'na düzenli rapor verilmesi zorunluluğunu içermesi,

d) Bütün ITF seksiyonlarına, bölgelelerine ve birimlerine Küresel Örgütlenme Kampanyaları'nın uygulanması konusunda sorumluluk verilmesi,

e) ITF'de stratejik kampanyalara öncelik verilmesi, böylece gerekti-

ğinde kaynakların ve destek kadrolarının başka işlerden buraya kaydırılması.

f- Stratejik Koordinasyon Ekibi'nin destek verdiği ITF Genel Sekreteri'ni şu konularda çalışmaya çağırır:

g) Kongrenin öncelik verdiği strate-

jik işlerin planlanması, yürütülmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi,

h) Kongre programının 2010-2014 döneminde hayata geçirilmesini sağlamak için insan kaynaklarının ve diğer kaynakların harekete geçirilmesi,

i) Sekreteryaya'nın stratejik doğrultusunun ve Kongre çalışma programlarının planlama ve uygulamasının sürekli gözden geçirilmesi.

KARAR 3: KÜRESEL ÖRGÜTLENME

2-9 Ağustos 2006 günlerinde Durban'da toplanan 41. ITF (Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu) Kongresi şu kararları almıştı:

1. ITF faaliyetlerini "Küresel Örgütlenme"ye dayandırmalıdır;

2. Yönetim Kurulu ITF seksiyonlarıyla, Kadın Komitesi'yle ve bölgelerle birlikte çalışarak nakliyat işçilerini örgütlemeye yönelik etkin bir program hazırlamalıdır. Bu, ana küresel işverenlerin çoklu nakliyat araçlarını kullanan doğasına uygun olarak ITF seksiyonlarının ortak çalışması anlamına gelecektir. 'Küresel Örgütlenme' yaklaşımı ITF bölge örgütlerinin de yeni bir rol üstlenmesini gerektirecektir. Bölge örgütlerinin farklı bölgelerde küresel bir örgütlenme stratejisi çerçevesinde hedeflenecek ana ulaşım odaklarını saptaması gerekecektir;

3. ITF'nin önemli küresel tedarik zincirlerinde öbür küresel federasyonlarla özel örgütlenme ittifakları oluşturması gerekecektir;

4. 'Küresel Örgütlenme'de en büyük zorluğu ITF üyesi sendikalar çekebilir. Hemen hemen her yerde, sendikalar, artık geçerliğini yitirmiş bir anlayışı yansıtan yapılarda örgütleniyor: Sendikalar artık geçersiz-

leşen meslek esasına dayanıyor, uzun süre önce geçerliğini yitiren şirket tekeli esasına dayanıyordu, hızla belirsizleşmeye başlayan işkolu esasına dayanıyor ya da nakliyat işçilerinin kimliğiyle ilgili görüşlere dayanıyor. Bu yaklaşımlar sanayideki ve işgücünün bileşimindeki -kadınların sayısı dahil- değişimleri göz ardı ediyor. Sendikaların günümüz nakliyat dünyasında etkin bir biçimde örgütlenmek için gerekli donanımı sağlamak amacıyla yapılarını gözden geçirmeleri gerekiyor;

5. Üye örgütler bir başka zorlukla daha karşı karşıya. Uluslararası sendikal hareket, ideolojik kamplarda bölünmüşlükten hemen hemen kurtulduğu tarihsel bir anı yaşıyor. Üye örgütlerin, aslında rekabet nedeniyle, diğer gerçek sendikaları ITF üyeliğine almamaya çabaladığı günler artık sona ermelidir. Artık ITF'nin nakliyat işkollarında en çok sayıda sendikayı temsil etmesini sağlamamız gerekiyor;

6. Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu:

• Sektör stratejisine, 'Küresel Örgütlenme' hedeflerinin belirlendiği ve stratejilerinin oluşturulduğu bir örgütlenme yaklaşımı getirmelidir.

• Bu süreç içinde belirlenen somut küresel stratejik hedeflere yönelik 'Küresel Örgütlenme' projeleri hazırlamalıdır.

• Araştırma, iletişim, eğitim, toplumsal cinsiyet çalışması ve bölgesel faaliyetlerin de içinde yer aldığı sekreteryaya kaynaklarının bu stratejiye yönelttilmesini sağlamalıdır.

• Seksiyonlar arası işbirliğini ve ortak çalışmayı geliştirmeye devam etmelidir.

• Daha fazla nakliyat sendikasının federasyona katılmasını sağlayarak üye tabanını genişletmelidir.

• Öteki küresel federasyonlarla küresel tedarik zinciri ittifakları kurmalıdır.

• Daha fazla nakliyat işçisini örgütlemek için sendikaların yapılarını ve yöntemlerini uyarlamasına yardımcı olacak eğitim programları ve gereçleri hazırlamalıdır.

BİR META ÜRETİM NOKTASINDAN NİHAİ DAĞITIM NOKTASINA KADAR İZLENECEK

ITF ile ICEM arasında küresel sendikal ittifak kuruluyor*

Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu (ITF) Genel Sekreter Yardımcısı Stuart Howard Uluslararası Kimya Enerji ve Maden İşçileri Federasyonu ICEM ile ITF arasındaki stratejik ittifak üzerinde düşünüyor. ITF ve ICEM petrol ve gaz üretimi ile nakliyatı konusunda küresel bir sendikal ittifak kuruyor. Bu girişimin mantığı, bir metayı üretim noktasından nihai dağıtım noktasına kadar, sözgelimi petrolü “kuyunun başından dağıtıma kadar” izleme esasına dayanıyor.

Eylül 2000’de, Britanya’da serbest çalışan kamyoncuların yakıt fiyatlarındaki artışı protesto etmek için düzenlediği üç gün süren eylem başladı. Limanlarda işin durduğu günlerde sadece ABD’de değil, Çin’de ve Güneydoğu Asya’da da üretim bantları durma noktasına geldi.

Nakliyatın kesintiye uğramasının diğer işkollarında zincirleme etki yaratması elbette şaşırtıcı değil. Değişen sadece etkinin düzeyi.

Küresel şirketlerin üretim hatları dünyanın dört bir tarafına uzanıyor ve bu

ralardan sağlanan parçalar bir araya getiriliyor.

Bu olağanüstü küreselleşme süreci şirketleri karmaşık tedarik zincirlerine bağımlı hale getiriyor.

Tedarik zincirine bağımlılık

Tedarik zincirlerinin verimliliğine ve maliyetine bağımlılık küresel şirketlerin nakliyata ve metaların dolaşımına büyük ilgi göstermesine yol açıyor. Nakliyat politikası artık sadece nakliyat sektöründeki operatörlerin özel ilgi alanı değil. Limanlardaki yükleme boşaltma işlerinden, demiryolu, havayolu ve ekspres karayolu nakliyat hizmetlerine kadar bu sektördeki bütün bir liberalleştirme gündemini küresel şirketlerin çıkarları belirliyor. Bu şirketler

küresel tedarik zincirlerini daha yaygın, daha verimli ve maliyet yönünden daha etkin bir hale getirmek istiyor.

Önemli bir mali güce sahip Avrupa Deniz Nakliyat Konseyi, Avrupa Konseyi’nin limanları liberalleştirme reform paketine şirketlerin desteğini sağlayan, Brüksel merkezli bir lobi kuruluşudur. Konsey bu durumu şöyle açıklıyor: “Tam zamanında dağıtım tekniklerinin gelişmesiyle, limanların güvenilirliği Avrupa sanayisinin geleceği bakımından büyük önem taşıyor.” Batı Sahili Rıhtımları Birliği’ne göre ise kuruluşun varlık nedeni, yasaları ve yeni teknolojiyi kullanarak ya da politik nüfuz uygulayarak batı sahilindeki limanlar üzerinden metaların daha hızlı dolaşımını sağlamak. Birlik

de Konsey’le aynı nedenleri öne sürüyor: “Günümüz küresel ekonomisinde, ABD’deki imalat şirketleri, dünyanın dört bir yanından gelen parçaların tam zamanında teslimine bel bağlıyor. Bu şirketlerin üretim bantlarının işlerliği güvenilir ve hızlı liman hizmetlerine bağlı.”

Bunlar sadece nakliyat operatörlerinin lobi grupları değil, tedarik zincirlerinin ortak çıkarlarını korumaya yönelik lobi gruplarıdır. Batı Sahili Rıhtımları Birliği’nin üyeleri arasında sadece deniz ve demiryolu operatörleri değil, Toyota’dan Gap’a ve Walmart’a kadar uzanan küresel şirketler de vardır.

Ulusal nakliyat sistemlerini bölgesel ve küresel ulaşım ağlarının bir parçası haline getirmeye yönelik yeniden yapılanma süreci dünyanın dört bir yanındaki sendikalara ağır bir darbe indirdi. Bu süreç ulusal mevzuat engellerinin devre dışı bırakılmasına, ulusal nakliyat sistemlerinin uluslararası şirketlerin eline geçmesine, küresel rekabete ve uluslararası işgücü esnekliğinin yaygınlaşmasına yol açtı.

Sendikalar iş kayıplarıyla, işçi haklarında kısıntıyla, çalışmanın akıl almaz biçimde yoğunlaşmasıyla ve düzensiz istihdamın ve sosyal dampingin yeni biçimleriyle karşı karşıya kaldı. Topyekün taşıyıcı edilme tehlikesine maruz kaldılar. Avustralya’da Denizciler Sendikası (MUA) ve ABD’de Liman ve Antrepo İşçileri Sendikası (ILWU) liman işçilerinin sendikal örgütlenmesini kırmaya yönelik ciddi girişimlerin üstesinden gelmek zorunda kaldı.

Petrol ve nakliyat — stratejik bir ittifak

Bütün bunlar sendikal hareketi ciddi şekilde güçsüzleştirdi. Bununla birlik-

te, ITF, nakliyat sektöründeki bu küresel yeniden yapılanmanın ve şirketlerin zaaflar içeren küresel tedarik zincirlerine bağımlılığının sonuçta nakliyat işçilerine küresel ekonomide çok daha stratejik bir konum kazandırmış olduğuna inanıyor. Elbette, daha stratejik bir konumda bulunmak kendiliğinden daha güçlü olacağınız anlamına gelmiyor. Üstelik, eğer bu stratejik konum yeni koşullardan kaynaklanıyorsa yeni örgütlenme biçimleri gerekebilir. Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu (ITF) ile Uluslararası Kimya Enerji ve Maden İşçileri Federasyonu (ICEM) petrol ve gaz üretimi ile nakliyatı konusunda küresel bir sendikal ittifak kuruyor. Bu girişimin mantığı, bir metayı üretim noktasından nihai dağıtım noktasına kadar, sözgelimi petrolü “kuyunun başından dağıtıma kadar” izleme esasına dayanıyor. İki küresel federasyonun işbirliği fikri çerçevesinde ilk planlama toplantısı Şubat 2005’te Londra’daki ITF genel merkezinde yapıldı.

Bu girişimin mantığı basit. Petrol şirketleri dünya ölçeğinde rekor düzeyde kârlar elde ediyor. Buna rağmen işçilerin çalışma koşulları gitgide kötüleşiyor. Sözgelimi, petrol tankerlerinin sürücüleri petrol şirketleri tarafından doğrudan istihdam edileceğine, güvencesiz ve düşük ücretli taşıeron işçiliği yapmak zorunda kalıyorlar. Böylesine zengin bir sektörde çalışan işçiler neden hak ettikleri karşılığı alamıyorlar? Bu projenin hedefi de yeterince basit: sendikal örgütlenmeyi bütün petrol üretimine ve dağıtımına yaymak.

Dayanışma potansiyeli

Proje şu temel kabulden yola çıkıyor: Birçok uyuşmazlıkta ya da örgütlenme

kampanyasında petrol nakliyat işçilerine en etkin destek ille de öbür nakliyat işçilerinden değil, petrol üretiminde çalışan işçilerden gelebilir. Keza petrol üretimi alanında çalışan işçilerle ilgili bir uyuşmazlığa nakliyat işçileri büyük destek verebilir.

İki küresel federasyon petrol ve gaz sektörlerinde örgütledikleri farklı işçi grupları arasındaki güçlü sinerjinin etkin dayanışma biçimlerine kaynaklık edebileceğini görüyor.

Ortak bir stratejik yaklaşım, ayrıca, sendikal örgütlenme açısından önem taşıyan ana hedefleri saptayabilir. Fakat bu ittifak bir dayanışma ağından ibaret kalmamalı. İki uluslararası sendikal örgüt, bu ittifak ilişkisiyle, hayatı önemdeki küresel bir sektörde taraf olarak hak ettikleri yeri talep etmeyi amaçlıyor. Bu tür küresel sendikal ittifaklar diğer işkollarında da kurulabilir. Son zamanlarda hazırlanan sektörle ilgili bir risk raporuna göre, tam zamanında teslim sistemlerinin uygulanması sonucunda, çoğu otomotiv fabrikası birçok parçayı en fazla birkaç saat içinde tedarik etmek zorunda. Böyle bir durumda, nakliyat işçileri ile metal işçileri arasında da ittifak kurulması gerekiyor.

Ne var ki şimdilik özellikle petrol ve gaz sektöründe ittifak kurulması üzerinde duruluyor. İlk ittifakın bu işkollarında olması sadece bu işkollarının stratejik niteliğiyle ilgili değil. Bu durum, ITF ile ICEM arasında geçmişte bir ortak kampanyadaki uzun süreli işbirliğinden de kaynaklanıyor. Bu kampanyada denizlerdeki petrol tesislerine yönelik tedarik hizmetlerinde sendikal haklar için mücadele veriliyordu. İki küresel federasyon arasındaki ittifak bir bakıma bu işbirliğinin devamıdır. Sendikalar yeniliklere pek açık değildir. Gerçek dayanışmanın kurulması yıllar alabilir ve zorlukların sınavından geçmesi gerekir. Sendikalar stratejik manivelaları bulma ve kullanma zorunluluğunun farkına yeniden varıyor. Zaaflar taşıyan küresel tedarik zincirlerindeki belki de en etkin manivela bu.

* Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu’nun (ITF) Transport International Magazine adlı yayın organının 20 Temmuz 2005 sayısından alınmıştır.

Küresel lojistik şirketleri yaygınlaşıyor. Bu şirketler demiryolu ya da deniz taşımacılığı gibi geleneksel nakliyat sektörlerinin dışına çıkıyor ve müşterilerine dört başı mamur küresel bir tedarik zinciri seçeneği sunuyor. Sözgelimi, Alman nakliyat devi Deutsche Bahn'ın bir birimi olan Schenker hızla küresel bir lojistik şirketi haline geliyor. Ya da dünyanın en büyük deniz nakliyat şirketi Maersk şimdi küresel tedarik zinciri seçenekleri sunuyor. Dünyanın en büyük lojistik şirketi sayılabilecek DHL ise Alman posta tekeli Deutsche Post'un bir yan kuruluşudur.

Lojistik sektöründeki birleşmeler hız kazanıyor. Bir süre önce Christian Salvesen'i Fransız nakliyat ve lojistik grubu Groupe Norbert Dentressange devraldı.

Ne var ki, bu lojistik firmaları ulusal ya da küresel düzeyde ne kadar büyük ya da önemli olursa olsun, hepsi sürekli bir maliyeti aşağı çekme baskısı altında. Bu baskının dev perakende şirketlerinden gelmesi şaşırtıcı değil. Nakliyat maliyetlerinin en büyük bölümünü işgücünün oluşturması nedeniyle, maliyet indirimlerinin asıl yükünü lojistik işçileri çekiyor, bu işçi kesimlerinin istihdam koşulları kötüleşiyor.

Önümüzdeki yıllarda lojistik işkolu, hem şirket birleşmeleri hem de birleşmelerden kaynaklanan işgücü kısıtlaması nedeniyle, önemli değişimlere sahne olacak. Ayrıca, teknolojiye bağlı değişim (sözgelimi "radyo frekanslı tanımlama" yöntemi) ve yönetim düşüncesindeki değişimler (sözgelimi "lojistik dağıtım merkezinin devre dışı bırakılması" anlayışı) nakliyat işkolunda önemli etkiler yaratacak.

Baskı uygulamak

Kamyon süren nakliyat işçisinin, antrepo işçisinin, sektördeki büro emekçisinin ya da enformasyon teknisyeninin bu küresel güçler karşısında kendisini yalıtılmış ve güçsüz hissetmesi kolaydır. Ama gerçek hiç de öyle değildir.

Küreselleşme koşullarında lojistik işçilerinin stratejik öneminin kabul edilmesi ve dikkate alınması gerekiyor. Ağların egemen olduğu küresel ekonomide lojistik işçileri kilit aktör konumundadır.

Nakliyat ya da lojistik işçilerinin önemini Uluslararası Nakliyat İşçileri Fe-

derasyonu (ITF) ve Avrupa Nakliyat İşçileri Federasyonu (ETF) da kabul ediyor. Her iki sendikal merkez ve özellikle onlara üye örgütlerin bazıları, bu şirketlerin bugün nasıl çalıştığını ve belki de daha önemlisi gelecekte nasıl çalışacağını anlamak gerektiğini kabul ediyor. Yalın perakende sisteminin tedarik ağlarındaki şoklara gitgide daha duyarlı hale geldiğinin farkındalar.

Şoklar çeşitli biçimlerde olabilir, ama bunun belirgin örneği sendikal eylemdir. Şirketler bu şoklara karşı önlem alıyor, ama bu konuda yapabilecekleri tek şey stok düzeylerini artırmak ya da alternatif dağıtım yolları oluşturmak. Ne var ki, bu alternatif önlemleri belli bir düzeyin üzerine çıkaracak olurlarsa, o zaman da yalın perakende sürecinin olanaklarını kaybetmeleri söz konusu.

Sendikal yapılar değişmeli

Kapitalizmin yapısı değişmiş olmasına rağmen, nakliyat sektöründekiler de dahil, birçok sendika hâlâ eski Fordist dönemin sendikal yapılarına dayanıyor. Bu sendikal yapıların modern kapitalizmin gerçekliğini yansıtmaması için değişmesi gerekiyor. Ama hem sendika kadrolarının hem de üyelerin sendika içi erk ilişkileri bu Fordist yapılar çerçevesinde oluşmuş ve değişimi benimsemele-ri için pek bir neden yok. Mevcut sendikal yapılardaki herhangi bir değişim bu insanların örgütlerindeki erk ilişkilerini, diğer sendikalarla ve bağlı oldukları küresel federasyon içindeki ilişkilerini değiştirecektir.

Aynı şey küresel federasyonlar için de geçerli. Onlar da eski Fordist modelle- re dayanıyor, ama farklı işkollarındaki

küresel federasyonlar arasındaki sınırlar gitgide belirsizleşiyor. Kapitalizm posta sektörü ile lojistik sektörü arasında ayırım gözetmiyor, ama küresel federasyonlar hâlâ gözetiyor.

Bonacich ve Wilson'a göre, lojistik işçilerinin önünde duran görev, "sadece kendi üyelerine kazanım elde etmek için kendi sendikalarında mücadele etmek değildir. İşçi sınıfının küresel sermaye karşısına ciddi taleplerle çıkabilmesi için gerekli gücü kazanmasında oynayabilecekleri rolü kabul etmek de onların görevi olarak duruyor".

Uluslararası sendikal hareket lojistiğin modern sanayinin merkezi olarak imalatın yerini aldığı gerçeğini kabul etmek zorunda. Sendikaların, ayrıca, geçmişte olduğu üzere yönetimin dayatmalarına tepki göstermek yerine, gündemin kontrolünü elinde tutabilmesi için, sanayiye ve sanayinin gelişme doğrultusunu kavraması gerekiyor.

Sermaye gelişme seyrini sürdürecektir ve eğer sendikalar yapılarını değiştirmezse, o zaman giderek önemsizleşmeleri ihtimali vardır.

Charles Darwin şöyle diyor: "Türler içinde varlığını sürdüren en güçlüler ya da en akıllılar değil, değişime en duyarlı olanlardır." Lojistik sektöründeki işçiler değişime duyarlı olduklarını göstermiş bulunuyor. Nakliyat sendikalarının ve onların bağlı olduğu küresel federasyonların önünde de lojistik sektöründeki değişimlere daha duyarlı olma görevi duruyor. Aksi takdirde, yok olma riskiyle karşı karşıyalar.

Bir küresel örgütlenme deneyimi

ABD ve Britanya'daki nakliyat sendikaları birlikte çalışınca ABD'de FirstGroup adlı taşımacılık şirketindeki 15.000 işçi 18 ayda örgütlendi. Transport International Magazine'in Temmuz 2009 tarihli 36. sayısından aldığımız metnin yazarı Martin Mayer Britanya sendikası Unite'ın Nakliyat İşçileri Sendikası bölümünden ve Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu ITF'nin Karayolu Nakliyatı Seksiyonu sorumlusu.

ABD'de Hizmet İşçileri Sendikası (SEIU) ile Kamyoncular Sendikası'nın (Teamsters) Britanya Nakliyat ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası'yla (TGWU) birlikte yürüttüğü uzun ve çetin bir kampanya ve dayanışma sonucunda, ABD'de nakliyat çokuluslusu FirstGroup'ta çalışan 15.000 işçi 18 aylık bir süre içinde örgütlendi. Örgütlenme çalışmasının küresel koordinasyonunu Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu (ITF) yürüttü.

Kampanya beş yıl kadar önce başladı. ITF aracılığıyla Britanya Nakliyat ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası'yla (TGWU) temasa geçen ABD Hizmet İşçileri Sendikası (SEIU), ABD'deki FirstGroup'un sarı okul otobüsü şirketlerinde çalışan işçileri örgütlemek için yardım istedi. Britanya merkezli nakliyat çokuluslusu FirstGroup'un ABD'deki şirketlere sendika sokmamak için en acımasız baskı yöntemlerini açık açık kullandığını öğrenen TGWU yöneticileri çok şaşırdılar.

Britanya'da 20.000'in üzerinde işçinin çalıştığı aynı şirket sendikayı tanıyor, sendikayla masaya oturuyor ve sendikal faaliyeti engellemiyordu. FirstGroup'un Britanya'daki otobüs depolarının büyük bölümünde sendikal işçi oranı yüzde 95'i geçiyordu.

TGWU üye tabanını şirketin ABD'deki sendika düşmanı tutumu hakkında hızla bilgilendirdi. Şirket gözdağı vermek ve yıldırma için şu yöntemleri uyguluyordu:

- sendikalaşmaya çalışan işçilere disiplin cezaları veriyor, onları işten atıyordu,
- sendika düşmanı propaganda malzemesini pervasızca depolarda dağıtıyor ve şirket ilan tahtalarına asıyordu,
- yöneticiler işçilerle ikili görüşmeler yaparak baskı uyguluyordu,
- yöneticiler düzenledikleri zorunlu toplantılarda işçilere sendika karşıtı propaganda yapıyordu.

Uluslararası dayanışma ziyaretleri

Okyanusun her iki yakasındaki FirstGroup işçileri arasında daha sıkı bağlar kurmak ve mesaj alışverişi yapmak

amacıyla, Britanya'daki FirstGroup'un sendika temsilcileri ABD'ye davet edildi. Aynı şekilde, içinde kadınların da olduğu ABD'deki FirstGroup işçileri ise Britanya'ya davet edildi, orada TGWU otobüs işçilerinin toplantılarına katıldılar. Toplantılarda Amerikalı işçilerin sendikalaşma girişimi nedeniyle uğradıkları baskıları ve ayrımcılığı anlatmaları ve döndüklerinde disiplin cezası görebileceklerinden söz etmeleri, TGWU sendika temsilcilerinde ve aktivistlerinde büyük öfke yarattı.

TGWU yöneticileri bu baskılara kesinlikle karşı olduklarını belirtmek ve buna son verilmesini istemek üzere İskoçya'nın Aberdeen kentindeki şirket yönetimiyle doğrudan temasa geçtiler. Ama kaçamak cevaplar ve mazeretler, FirstGroup'un ABD'deki sistemli sendika karşıtı kampanyayı sona erdirmeye niyetinde olmadığını ortaya koyuyordu. Britanya'daki sendikacılar açıkça anladılar ki ABD'deki sendikanın şirket tarafından tanınması mücadelesine yardımcı olmak gerekiyordu, yoksa FirstGroup'un Britanya'daki şirketlerinde de giderek Amerikan tarzı bir sendikal baskıyla karşı karşıya kalacaklardı.

Şirket kampanyası

Böylece, FirstGroup'un sendika düşmanı tutumunu şirketin Britanya'daki yatırımcılarına, politikacılara ve basına teşhir etmeye yönelik amansız bir şirket kampanyası başlatıldı. ABD'den farklı olarak, Britanya'da şirketler, sendika karşı-

tı tutum konusunda ihtiyatlı olmak zorundadır, yoksa işletmelerine zarar verecek sonuçlarla karşılaşabilirler. Özellikle, FirstGroup, sektörle ilgili ihalelerden sorumlu bakanlarla, milletvekilleriyle, yerel yönetimlerle ve belediye meclis üyeleriyle arasını iyi tutmak zorundadır. Eğer bir şirketin imajı işçilere kötü davrandığı için zedelenirse, yatırımcılar tedirgin olur.

ABD Hizmet İşçileri Sendikası (SEIU), başka örgütlenme hedeflerine odaklanmak amacıyla stratejik olarak geri çekilince, kampanyanın daha sonraki aşamalarında Kamyoncular Sendikası (Teamsters) öne çıktı. Her ne kadar FirstGroup'un ABD'deki tutumu ilk başlarda önemli bir değişme göstermediyse de, Kamyoncular Sendikası, otobüs depolarında sendikanın tanınmasını sağlayacak ilk birkaç oylamayı kazanmanın koşullarının olgunlaştığını fark etti. Daha sonraki aylarda, işverenin düzenlediği zorunlu toplantılar seyrelti ve sendikayı hedef alan propagandanın şiddeti azaldı. Amerikan sendikaları zaten baştan beri şöyle diyor: ABD'deki sarı otobüslerde çalışan işçiler işverenin müdahalesi olmadan kendi başlarına karar verecek olurlarsa, sendikayı seçerler.

FirstGroup işçileri sendikalaşıyor

Sendikanın tanınmasını sağlayan oylamalar bütün otobüs depolarına yayıldı ve 15.000 işçi sendikayı seçti.

Bu kampanyada ITF örgütlenmeyi kolaylaştırma yönünde önemli bir rol oynadı. Okyanusun iki yakasındaki ülke sendikalarının ilişkiye geçmesini sağladı ve gerektiğinde her türlü yardımı sundu. Sözgelimi, FirstGroup'la ilgili İrlanda sendikasının (SIPTU) ve Hollanda nakliyat sendikasının (FNV Bondgenoten) devreye girmesini sağladı.

Bu örgütlerin kampanyaya katılması, FirstGroup'un nasıl bir uluslararası dayanışmayla karşı karşıya olduğunu ve işletmelerini Avrupa'ya yayma planlarının bundan zarar görebileceğini anlamasına yol açtı.

FirstGroup deneyimi küresel sendikal örgütlenmenin ve dayanışmanın sonuç verdiğini gösterdi.

2006 yılında otobüs ve tren işletmecisi çokuluslu bir şirket olan FirstGroup'un Britanya yönetimiyle görüşen altı sendikanın yöneticilerinin ortak basın açıklamasını veriyoruz.

FirstGroup konusunda basın açıklaması

Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu, FNV Bondgenoten (Hollanda), Uluslararası Kamyoncular Sendikası (ABD ve Kanada), Uluslararası Hizmet İşçileri Sendikası (ABD ve Kanada), Hizmet ve Sanayi İşçileri Sendikası (İrlanda) ve Nakliyat ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Britanya) olarak:

FirstGroup'un, 13 Temmuz 2006'daki Yıllık Genel Kurul'unda, bütün işletmelerindeki sendikalara tarafsız davranacağı ve ABD'deki şirketi FirstStudent'ta sendika karşıtı tutuma son vereceği yolundaki vadisini memnuniyetle karşılıyoruz.

Şirketi FirstStudent'taki sendika karşıtı uygulamalara (sözgelimi

taciz, sendikayı destekleyenlere gözdağı ve misilleme, sendika karşıtı bildiriler dağıtılması, sendikayı destekleyenlere karşı ayırimcılık, sendikayı etkisizleştirme kampanyalarına destek verilmesi) derhal son vermek suretiyle sözünü tutmaya çağırıyoruz. FirstGroup'un üst düzey yöneticilerinin Hollanda nakliyat sendikalarıyla yaptıkları görüşmede, Hollanda'nın en büyük kamu ulaşım şirketi Connexxion'un ihalesine katılma niyetinden söz ettiğine dikkat çekiyoruz. Şirket Hollanda iş yasalarına ve yürürlükteki istihdam koşullarına saygılı olacağını sendikalara açıklamış bulunuyor.

FirstStudent yönetiminin takındığı sendika karşıtı tutumun ABD'de genelde süregelen bir

sorun olduğunun farkındayız.

FirstGroup'u muhatap sendikalarla güçlü ve üretken bir ilişki kurmak için çalışmaya çağırıyoruz.

FirstGroup'la ilgili bütün sendikaları, şirketin ABD'deki uygulamaları hakkında verdiği sözleri tutmasını sağlayacak araç ve yöntemleri görüşmek üzere en geç 20 Ağustos 2006'ya kadar toplantıya çağırıyoruz.

